

TÜRK DIŞ POLİTİKASINDA NATO'YA KATKI SAĞLAMA SÜREÇLERİNİN PİNEAU PLANI ÜZERİNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

Enes ÖZ*

Özet

Türkiye 1952 yılında NATO'ya (Kuzey Atlantik Antlaşması Teşkilatı), ittifakın kuruluşunun üçüncü yılında resmi olarak katılmıştır. İttifakta askeri ve siyasi yönden çalışmalar sürdüren Türkiye, çeşitli konularda görüş beyanı sunan bir ülke konumunda süreçlere destek sağlamıştır. Zira NATO, başta askeri ve siyasi gelişmeler olmakla birlikte alınacak kararlarda üye ülkelerinin görüşlerine başvurmuş, oluşan ortak kanı çerçevesinde de sonuçlara varmıştır. Bu kapsamda Mayıs 1956 tarihli NATO Bakanlar Konseyi toplantısında, dünya ekonomik kalkınması için bir ajans oluşturulması adına Fransa Dışışleri Bakanı Christian Pineau tarafından bir teklifte bulunulmuştur. NATO belgelerine “*Pineau Planı*” olarak geçen bu teklifte az gelişmiş ülkelerin gereksinimleri göz önünde bulundurulurken, mevcut kaynak ve çabanın en iyi şekilde koordinasyonunun sağlanması hedeflenmiştir. Ortaya atılan bu fikir için de üye ülkelerden görüş istenmiş, Türkiye de bu düşüncenin işlerlik kazanıp kazanmaması noktasında görüşünü beyan eden ülkelerden olmuştur. Bu kapsamda Pineau Planı'nın NATO bünyesinde tartışılma süreçleri, Türkiye'nin bu fikrin şekillenmesindeki rolü ve ortaya attığı görüşler çalışmamızın amacını ihtiva etmiştir.

Pineau Planı ve Türkiye'nin plan özelindeki resmi görüşlerinin araştırılmasında NATO'nun açık erişimde bulunan arşiv belgelerinden yararlanılmıştır. Ulaşılan arşiv belgeleri adı geçen plan içeriğiyle taranmış, özellikle Mayıs 1956–Ocak 1957 tarihleri arasında konu üzerinde tartışmalar yoğunlaştığı için bu dönemdeki belgelere odaklanılmıştır. Elde edilen belgeler tasnif edilerek çalışmamızda ana kaynak olarak kullanılmıştır. Bunun dışında NATO ve Türkiye ilişkilerini ele alan dış politika alanındaki birtakım tetkik eserler de yararlanılan kaynaklar arasında yer almıştır.

Pineau Planı'na sunulan görüşler kapsamında üye ülkeler genel olarak dünyanın geniş bölgelerinin ekonomik azgelişmişliğinin yarattığı sorunlara

* Dr., Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, enesoz@nevsehir.edu.tr.

ve Sovyet propagandasıyla mücadele zorunluluğuna dikkat çekmek için planı bir fırsat sağlama olarak yorumlamıştır. Türkiye ise bu fikri ekonomik kalkınmanın yayılabilmesi için onayladığını ancak az gelişmiş ülkelerin fazla ürünlerinin satın alınmasının ortaya çıkarabileceği temel sorunları bildirmiştir. Ayrıca Türkiye bu planın uygulanması durumunda NATO ülkelerinin iç ekonomik dengelerine zarar verebileceği ihtimalini dillendirerek çeşitli endişelerini de ifade etmiştir. Bununla beraber Türkiye, NATO'ya bu konulardan ziyade üye ülkelerin sorunlarına daha çok odaklanması noktasında birtakım eleştiriler de getirmiştir. Bu bağlamda NATO Konseyi'ne yansıyan tartışmalar ve Türkiye'nin NATO içerisindeki politikası ise çalışmanın muhtemel sonuçlarını oluşturmuştur.

Anahtar Kelimeler: Pineau Planı, NATO, Türkiye, Dış Politika, Az Gelişmiş Ülkeler

EVALUATION OF CONTRIBUTION TO NATO PROCESSES IN TURKISH FOREIGN POLICY ON THE PINEAU PLAN

Abstract

Turkey officially joined the NATO (North Atlantic Treaty Organization) in 1952, in the third year of the alliance. Continuing its military and political activities in the alliance, Turkey has provided support to the processes as a country that offers opinions on various issues. Because, along with military and political developments, NATO has consulted the opinions of its member countries in the decisions to be taken, and has reached conclusions within the framework of the common opinion. In this context, at the NATO Council of Ministers meeting in May 1956, a proposal was made by the French Minister of Foreign Affairs, Christian Pineau, to establish an agency for world economic development. In this proposal, which is referred to as the “Pineau Plan” in NATO documents, it is aimed to ensure the best coordination of existing resources and efforts, taking into account the needs of less developed countries. Opinions were requested from member countries for this idea, and Turkey was one of the countries that expressed its opinion on whether this idea should become functional or not. In this context, the processes of discussion of the Pineau Plan within NATO, Turkey’s role in shaping this idea and the views it put forward included the purpose of our study.

In the investigation of the Pineau Plan and Turkey’s official views on the plan, NATO’s open access archive documents were used. The archive documents reached were scanned with the content of the aforementioned plan, and since the discussions on the subject between May 1956 and January 1957 intensified, the documents from this period were focused on. The obtained documents were classified and used as the main source in our study. Apart from this, a number of research works in the field of foreign policy dealing with NATO and Turkey relations were among the sources used.

Within the scope of the opinions presented to the Pineau Plan, the member states generally interpreted the plan as an opportunity to draw attention to the problems caused by the economic underdevelopment of large regions of the world and the necessity of combating Soviet propaganda. Turkey, on the other hand, approved this idea for the expansion of economic development, but stated the main problems that may arise from the purchase of excess products from underdeveloped countries. In addition, Turkey has

expressed various concerns by voicing the possibility that if this plan is implemented, it may harm the internal economic balances of NATO countries. However, Turkey has also brought some criticisms to NATO in terms of focusing more on the problems of its member states rather than these issues. In this context, the debates reflected in the NATO Council and Turkey's policy within NATO formed the possible results of the study.

Keywords: Pineau Plan, NATO, Turkey, Foreign Policy, Underdeveloped Countries

GİRİŐ

Türkiye, 1952 yılında NATO'ya (Kuzey Atlantik Antlaşması Teşkilatı) katılması ile birlikte uluslararası ilişkilerde perspektifine yeni bir boyut kazandırmıştır. II. Dünya Savaşı sonrası Batı bloğuna yaklaşmak için fırsatlar arayan Türkiye, NATO'ya katılma başarısı elde ederek artık bu bloğun unsurlarının bulunduğu teşkilat yapısının resmi üyeleri arasında yer almıştır. Üyeliğinin ilk yıllarından itibaren teşkilat içerisinde aktif olarak varlığını hissettiren Türkiye, NATO Konseyi'nde ortaya atılan fikirlere çeşitli görüşler beyan ederek ittifaka katkılar sunmuştur. Zira NATO, en başta askeri bir organizasyon olsa da zamanla siyasi ve ekonomik iş birliği yönlerini ön plana çıkarmış ve alınacak kararlarda üye ülkelerin görüşlerine başvurmuştur.

Bu sayede Türkiye, dış politikasını Batı eksenli geliştirirken, ittifaka destek olma eğilimini de hissettirmiştir. NATO içerisinde ortaya atılan fikirlere Türkiye'nin katkı sağlama süreçlerine verilebilecek örnek gündem maddelerinden biri 1956 yılında belirlemiştir. Buna göre NATO Dışışleri Bakanlar Konseyi toplantısında, Fransa Dışışleri Bakanı Christian Pineau, dünyanın az gelişmiş bölgelerinde bulunan ülkeler için ittifak bünyesinde bir ekonomik kalkınma ajansının kurulması teklifinde bulunmuştur. NATO belgelerinde “*Pineau Planı*” olarak yer bulan bu teklifin uygulanıp uygulanmayacağı noktasında diğer üye ülkelerden görüşler istenmiştir. Türkiye de sunulan plan çerçevesinde resmi görüşlerini dile getirmek suretiyle NATO içerisinde yer bulan bu konuya katkı sunmuş, planın artı ve eksi yönlerini belirtmiştir.

Çalışmamızda Pineau Planı ve Türkiye'nin görüşleri ele alınırken, NATO arşivlerinde açık erişimde bulunan konsey tutanaklarından yararlanılmıştır. Bu kapsamda NATO toplantılarında Pineau Planı özelindeki gündem maddelerinin Mayıs 1956 – Ocak 1957 tarihleri arasındaki tutanak belgelerine yansıdığı tespit edilmiştir. NATO belgeleri ışığında konuya yaklaşmış olup, Türkiye'nin plan üzerindeki görüşlerini yansıtan dokümana da bu belgeler içerisinde ulaşılmıştır.

Türkiye'nin NATO'ya üye olması süreci, ittifakın erken dönemlerindeki pozisyonu, çalışmamızın ilk kısmını oluştururken, NATO toplantılarında Pineau Planı'nın görüşülme süreçlerindeki gelişmeler ve Türkiye'nin plan dahilindeki görüşleri çalışmamızın esas noktasını kapsamaktadır. Böylece, Türkiye'nin NATO'ya katıldığı ilk yıllarda savunma ve siyasi iş birliği dışında, teşkilattan beklentilerinin neler olduğu Pineau Planı üzerinden değerlendirilmiştir.

1. Türkiye'nin NATO'ya Üye Olması ve Üyeliğinin İlk Yıllarındaki Konumu

NATO bir savunma ittifakı olarak ABD, Kanada ve Avrupalı ülkelerin katılımı ile 4 Nisan 1949 tarihinde Washington'da kurulmuştur. NATO'nun kurulmasında en etkili faktör ise henüz siyasi bağımsızlığını kaybetmemiş ülkelerin Sovyetler Birliği'nin uyguladığı baskı politikasından kendilerini kurtarma çabası olarak değerlendirilmiştir.¹ Savunma, barışın desteklenmesi, siyasi, iktisadi ve askeri iş birliği gibi amaçları olan NATO², üye ülkelerin birbiri ile olan dayanışmasını arttırmaya yönelik bir ilke benimsemiştir.

NATO kurulduktan sonra, etki alanını genişletmek adına yeni üye ülkeleri bünyesine kabul etmiş ve bu bağlamda, Türkiye'nin üyeliği de ön plana çıkmıştır. Zira Türkiye II. Dünya Savaşı'nın sonu itibariyle Batı bloğuna daha çok yakınlık göstermeye başlamış, Sovyetler Birliği'nin Türkiye üzerindeki siyasi baskılarının artması bu yaklaşmayı daha da hızlandırmıştır. Fikir ve amaç bakımından Sovyetler Birliği yayılmasını önlemek için 1947 yılında açıklanan Truman Doktrini ve 1948-1951 yıllarını kapsayan Marshall Planı çerçevesinde Türkiye ABD'den askeri ve ekonomik yardımlar almaya başlamıştır.³ Bu planlar ile birlikte Türkiye'nin Batı tarafında yer alması adına önemli dönüm noktaları da kat edilmiştir.

Türkiye'nin Batı bloğu ile olan yaklaşma durumu, yine Batılı devletler tarafından kurulan NATO'ya üye olma düşüncesini de beraberinde getirmiştir. Bu konuda ilk adım İsmet İnönü'nün cumhurbaşkanlığında atılmış, 11 Mayıs 1950 tarihinde Türkiye NATO üyeliği için müracaatta bulunmuş ancak İtalya hariç diğer ülkelerin reddetmesi ile olumlu bir netice alınamamıştır. Türkiye, Kore Savaşı'na resmi olarak katıldıktan sonra 11 Ağustos 1950 tarihinde ikinci kez NATO'ya girme başvurusunda bulunsa da bir kez daha ret cevabı ile karşılaşmıştır. Bunun üzerine Cumhurbaşkanı Celal Bayar inisiyatifi bizzat eline almış, Türkiye'nin NATO'ya girme kararlığını ABD ve İngiltere yetkilileri nezdinde girişimlerde bulunarak göstermiştir. Bunun yanında Dışişleri Bakanı Prof. Dr. Fuad Köprülü de diplomatik temaslarını arttırmış ve NATO üyesi ülkelerin büyükelçilerini sıklıkla ziyaret ederek, Türkiye'nin Kore Savaşı'nda verdiği katkılara değinmek suretiyle *“Türkiye NATO'suz, NATO'nun Türkiye'siz*

¹ Aydın Alcakaptan, **Atlantik İttifakı**, Türk Atlantik Antlaşması Derneği Yayını, Ankara, 1986, s. 8, 16.

² **NATO El Kitabı**, NATO Enformasyon Servisi, Bürüksel, 1972, s. 31.

³ Yusuf Sarıncay, **Türkiye'nin Batı İttifakına Yönelişi ve NATO'ya Girişi (1939-1952)**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1988, s. 53-68.

olamayacağı” düşüncesini işlemiştir.⁴ Bu noktada Türkiye'nin Batı sistemine daha fazla entegre edilmesi gerektiğine inanan ABD, kendi çıkarlarını da göz önünde bulundurarak Türkiye'nin NATO üyeliğine sıcak bakmış ve tam üyeliğin olması kararına varmıştır. 15 Mayıs 1951 tarihinde ABD, Türkiye'nin NATO'ya üye olması durumunu Fransa ve İngiltere'ye resmi olarak iletmış, 21 Eylül 1951 tarihinde Kanada'da toplanan NATO Konseyi'nde Türkiye'nin kabulü üzerine bir tavsiye karar alınmıştır. En nihayetinde 17 Ekim 1951'de Türkiye'nin NATO üyeliğine ilişkin protokol imzalanmış, bu protokolün 18 Şubat 1952 tarihinde TBMM'de kabul edilmesi ile Türkiye NATO'ya üye olmuştur.⁵ Netice itibariyle içerisinde bulunduğu stratejik konumu, Kore Savaşı'na olan katkıları ve bu savaş esnasında ittifakın dayanışma ilkesine bağlılığı, NATO üyeliği yolunda Türkiye'ye olumlu referanslar haline gelmiştir.

NATO üyesi ülkelerin Sovyetler Birliği ve Bulgaristan'a sınırı olan Türkiye'nin ittifaka alınması ile gerilimin tırmanabileceği konusunda bazı endişeleri olsa da Türkiye birliğe katılmayı başarmıştır.⁶ Türkiye'nin NATO'ya üye olması ile birlikte Batı bloğuna entegre olma durumu resmiyet kazanmış, ayrıca Batı ile olan siyasi, askeri ve ekonomik yakınlaşma daha da derinleşmiştir. Bu sayede Türkiye NATO'nun Sovyetler Birliği'ne en yakın müttefiki konumuna gelerek ittifak içerisinde önemli bir stratejik konum elde etmiş ve ayrıca Sovyet yayılmacılığına karşı da güvenliğini güçlendirmiştir. NATO üyeliği ile Türkiye hem bölgesel hem de küresel çapta güçlü bir müttefik ağı elde ederken, ittifak içerisinde de aktif bir rol üstlenerek NATO'ya çeşitli aşamalarda katkılar da sağlamıştır.

Türkiye'nin NATO'ya üyeliğinden itibaren organizasyon içerisindeki konumunu güçlendirerek devam ettirmesi ile verdiği katkılar daha da artmıştır. Zira Türkiye'nin Doğu ve Batı dünyası arasında edindiği konum stratejik olarak önemini arttırmış, NATO'nun Ortadoğu ve Karadeniz'de işlevliğini en üst seviyeye çıkararak bir kapı görevi görmüştür. Türkiye, NATO içerisinde zamanla en büyük askeri güçlerden biri haline gelmiş, ittifakın çeşitli operasyonlarında barış ve istikrarı koruma süreçlerinde yer

⁴ Mehmet Saray, *Sovyet Tehdidi Karşısında Türkiye'nin NATO'ya Girişi: III. Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ın Hatıraları ve Belgeleri*, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara, 2000, s. 99-114.

⁵ North Atlantic Council, *Resolution Sur L'accession De La Grece Et De La Turquie Au Traite De L'atlantique Nord*, Referans Kodu: C/7-D/23-Definitif, 29 Ekim 1951., Hikmet Erdoğan, *Avrupa'nın Geleceğinde Türkiye'nin Önemi ve NATO İttifakı*, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul, 2004, s. 60, 61.

⁶ Lord Ismay, *NATO The First Five Years 1949-1954*, North Atlantic Treaty Organization, Paris, 1954, s. 39.

almıştır. Türkiye ayrıca savunma ve askeri alt yapının güçlendirilmesi noktasında da önemli bir rol üstlenmiş ve ittifakın savunma gücüne de büyük oranda destek olmuştur.

Türkiye'nin, askeri, siyasi ve ekonomik açıdan üye ülkeler ile tam bir iş birliğini öngören NATO'ya katılması, zamanla ülkenin dış politikasını şekillendiren en önemli etmenlerden biri haline gelmiştir. Zira Türkiye, NATO bünyesinde yer almasının bir sonucu olarak dışişleri ve savunma politikalarında ittifak ile uyumlu bir plan çerçevesinde çalışmak durumunda kalmıştır. Soğuk Savaş'ın etkilerinin derinden hissedilmeye başladığı yıllarda Türkiye'nin NATO'ya üye olması, Batı çıkarlarına ters düşmeyecek şekilde dış politikasını geliştirme noktasında bir aparat görevi görmüştür. Türkiye'nin NATO üyeliği, Sovyetler Birliği ile rekabet halinde olan ABD için de hayati öneme sahip olmuştur. Öyle ki Boğazlar üzerinde egemenlik hakkına haiz Türkiye'nin Batı bloğunda yer alması Sovyetler Birliği'nin Akdeniz'e açılması önünde bir bariyer işlevi görmüştür. Sovyetler Birliği'nin yalnızca Akdeniz ve Ortadoğu'da değil, Balkanlarda da yayılmacı politikalarına bir set oluşturmak adına Türkiye, Batı'nın önemli müttefiklerinden biri haline gelmiştir. Bu noktada Yugoslavya'nın Doğu bloğuna kaymaması için Sovyetler Birliği tehdidine karşı ABD'nin desteği ve Türkiye'nin öncülüğünde Yunanistan, Yugoslavya ve Türkiye arasında 28 Şubat 1953 - 9 Ağustos 1954 tarihleri arasında yapılan antlaşmalar ile Balkan Paktı adında bir ittifak kurulmuştur. Buna benzer bir ittifak yine ABD desteği ve gözlemciliği ile Türkiye'nin Ortadoğu komşuları ile kurulmuştur. 24 Şubat 1955 tarihinde Bağdat Paktı adı ile kurulan ittifaka daha sonra İngiltere, İran ve Pakistan da katılmıştır. Bu iki pakthan anlaşılacağı üzere NATO üyeliğinin ilk yıllarında Türkiye'nin dış politikasını şekillendiren unsurların başında NATO güvenliği ve Sovyetler Birliği yayılmacılığının önüne geçilmesi gelmiş, bu durum kimi zaman Türk dış politikasını olumsuz olarak da etkilemiştir. Zira paktların dışında kalan bazı bölge ülkeleri bu ittifakları kendi çıkarlarına aykırı olarak görmüş ve kuşku ile yaklaşmışlardır.⁷ Ancak diğer bir bakış açısı ile NATO'nun Türk dış politikasını şekillendirmesi, diplomatik, güvenlik ve stratejik iş birliği konusunda Türkiye'nin önemli bir aktör haline gelmesine de katkı sağlamıştır. Zira Türkiye'nin NATO'ya üye olması, uluslararası ilişkilerde daha etkin bir şekilde yer almasını ve daha kendinden emin adımlar atmasını da beraberinde getirmiştir.

⁷ Cihat Göktepe ve Süleyman Seydi, "Soğuk Savaş Başlangıcında Türk Dış Politikası", *Bilgi*, S 72, 2015, s. 212, 213.

Netice itibariyle Türkiye, NATO üyeliğinin ilk yıllarından itibaren ittifak içerisindeki önemini her geçen gün arttırarak üye ülkeler arasında konumunu en yüksek seviyelere çıkarmayı başarmıştır. NATO gözünden bakıldığında ise Türkiye, Sovyetler Birliği tehdidine karşı Batı bloğu içerisinde yer almasının hayati öneme sahip olan bir ülke olarak değerlendirilmiştir. Yani Sovyetler Birliği'nin yayılmacı anlayışı, Türkiye'nin NATO içerisindeki değerini her zaman için arttırmıştır. Bu durum NATO özelinde görüşülen konularda Türkiye'nin görüşlerine başvurulmasını da beraberinde getirmiştir. NATO'da üye ülkelerin konseylerde gündeme getirdiği konular, ittifak içerisindeki ülkelerin görüşleri alınarak şekillendirilmiştir. Bu bağlamda Türkiye de konseye sunulan gündem maddelerine resmi görüşlerini aktarmak suretiyle katkı sağlamış ve NATO ile iş birliği geliştirme süreçlerini devam ettirmiştir. Türkiye'nin sunduğu görüşler NATO'nun plan ve programlarının şekillenmesinde ön plana çıkmıştır.

2. Pineau Planı ve Türkiye'nin Tutumu

1950'li yıllar Soğuk Savaş şartlarının en ağır hissedildiği yılların başında gelmiş, NATO bu süreçte en temel amaç olarak Sovyetler Birliği tehdidine karşı üye ülkeler arasında tam bir bütünlük kurmayı benimsemiştir. Bu doğrultuda 1956 yılı önemli aşama olarak görülmüş, askeri bir organizasyon olarak kurulan NATO, bu yıldan itibaren artık askeri olmayan konularda da üye ülkeler arasında dayanışmanın arttırılmaya başlaması gerekliliği üzerinde durmuştur. Mayıs 1956'da “*Üç Akil Adam*” olarak isimlendirilen Kanada Dışişleri Bakanı Lester B. Pearson, Norveç Dışişleri Bakanı Halvard Lange ve İtalya Dışişleri Bakanı Gaetano Martino; askeri alanlar dışında NATO ülkeleri arasındaki iş birliğinin genişletilmesi ve geliştirilmesi ile Atlantik Organizasyonu içerisinde bir birlik oluşturulmasının yolları konusunda NATO Konseyi'ne tavsiyelerde bulunmakla görevlendirilmişlerdir. Bu üç bakan tarafından oluşturulan ve “*Üç Akıllı Adam Raporu*” veya “*Üçler Raporu*” olarak bilinen raporda NATO'nun yalnızca bir askeri organizasyon olmasının yeterli olmayacağı, önemli uluslararası konuların da tartışıldığı ve ülkelerin siyasetlerini belirlemeden önce, konuların konseye getirilerek danışmanlar çerçevesinde değerlendirilmesinin gerekliliği üzerinde durulmuştur. Bu bağlamda üye devletlerin dışişleri bakanlarından oluşan siyasi yetkilere ve belirli kararlar alabilme gücüne sahip olan Kuzey Atlantik Konseyi,⁸ askeri olmayan

⁸ Serdar Kesgin, *NATO-Rusya İlişkileri*, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 2009, s. 5-7., Jamie Shea, *What Can We Learn Today from The “Three Wise Men”?*, NATO Review, 2016, Erişim

konuların da görüşüldüğü, üye devletlerin resmi görüşlerini beyan ettiği önemli bir üst organ olarak görev yapmıştır.

1956 yılı NATO için üye ülkeler arasında askeri konular dışında da tam bir görüş birliği oluşturulması noktasında önemli bir yıl olarak kabul edilmiş, organizasyon içerisindeki devletlerin dışişleri bakanları nezdinde konseye sundukları birçok görüş ve plan diğer devletlerin görüşleri alınarak haftalar içerisinde karara bağlanmıştır. 4 Mayıs 1956 tarihli NATO Bakanlar Konseyi toplantısı da bahsi geçen planlardan birinin sunulduğu toplantılardan olmuştur. Türkiye'yi temsilen Dışişleri Bakanı Prof. Dr. Fuad Köprülü ve Dışişleri Bakanlığı Genel Sekreteri Nuri Birgi'nin de hazır bulunduğu bu toplantıda, dünya ekonomik kalkınması için bir ajans oluşturulması adına Fransa tarafından teklifte bulunulmuştur. Bu teklife göre bünyesinde yönlendirme komitesi, istatistik ofisi, bir banka veya fon, ticaret şirketi ve teknik yardım enstitüsünün bulunduğu bir ajansın kurulması fikri ortaya atılmıştır. Fransa Dışişleri Bakanı Christian Pineau tarafından önerilen teklife göre; içerisinde önde gelen bağışçılar ve bağış alacak ülkelerin temsilcilerinin bulunduğu yönlendirme komitesi ile az gelişmiş ülkelerin gereksinimlerini göz önünde bulundurarak, mümkün olan en iyi şekilde mevcut kaynaklar ve çabaların koordinasyonunun sağlanması hedeflenmiştir. Komitenin istatistik ofisi üye ülkelerin veri sağlaması ile az gelişmiş ülkelere yapılan ve yapılacak olan yardımların raporlarını tutmakla görevli olacağı belirtilmiştir. Banka veya fon ile ajansa üye devletlerden toplanan katkı paylarının gerekli yatırımlara yönlendirilmesi, buna ek olarak da devletlerin kredi, hibe ve acil yardım gereksinimlerinin karşılanması işlemlerinin yürütülmesi amaçlanmıştır. Ayrıca oluşturulacak ticaret şirketi, az gelişmiş ülkelerin üretim fazlası ürünlerinin satılmasından ve hammadde fiyatlarının düzenlenmesinden sorumlu tutulmuştur. Ajans bünyesinde oluşturulacak teknik yardım enstitüsü ise ajansın bankası tarafından işletilecek ve üye devletlerin katkıda bulunduğu meblağlardan yararlanarak teknik yardım çalışmalarını yürütecek denilmiştir.⁹ Ertesi gün konseyde Fransa tarafından ortaya atılan bu teklifin sebebini Fransa Dışişleri Bakanı Christian Pineau söz alarak açıklamış ve ülkelerin ekonomik olarak birbirine yardım etmesinde hiçbir engel olmadığını belirterek, az gelişmiş ülkelere yardım önerisini sözlü olarak yinelemiştir. Pineau, Batı ülkelerinin

Adresi: <https://www.nato.int/docu/review/articles/2016/12/05/what-can-we-learn-today-from-the-three-wise-men/index.html> Erişim Tarihi: 18.07.2023.

⁹ North Atlantic Council, **Record of Meeting**, Referans Kodu: C-R (56) 21, 4 Mayıs 1956, s. 7, 21., Fransa'nın az gelişmiş ülkelere yardım için komite kurulması teklifi için bakınız Ek 1.

savunmasının askeri olduğu kadar, ekonomiye de dayandığını ifade etmiş ve kamuoyunun NATO'nun ekonomik olarak da eylem geliştirmesini beklediğini bildirmiştir.¹⁰ Yani bu plan ekonomik bir program olarak görünse de en nihayetinde NATO'nun nüfuz genişletme yolu ile savunmasını tahkim etme planı olarak değerlendirilmiştir.

Fransa tarafından Dışişleri Bakanı Christian Pineau aracılığı ile 4 Mayıs 1956 tarihli NATO toplantısında ortaya atılan ekonomik kalkınma ajansı kurulması teklifi 14 Mayıs 1956 tarihli konsey kayıtlarında, “*Pineau Planı*” başlığı ile yer almıştır. NATO Genel Sekreteri Hastings Ismay, bakanlar arasında yapılan toplantılar sonucunda Bakan Pineau tarafından öne sürülen planın ışığında ekonomik sorunları incelemeleri için daimi temsilcilere talimat vermiş,¹¹ konsey 25 Mayıs günü gerçekleştirdiği toplantıda ise Pineau Planı'nı dikkate almayı kabul etmiştir.¹² Böylece Fransa'nın ortaya atmış olduğu ekonomik kalkınma adına az gelişmiş ülkelere yardım etme fikri dışişleri bakanının ismi ile özdeşleşmiş ve NATO tarafından resmi olarak değerlendirilmeye uygun bulunmuştur.

6 Haziran 1956 tarihli NATO toplantısında teknik danışmanlardan oluşan bir komitenin Pineau Planı'nda yer alan az gelişmiş ülkelere yardım konusu ile ilgili inceleme yapması, belirli konularda konseye rapor vermesi istenmiştir. Komitenin az gelişmiş ülkelerdeki ekonomik problemleri, ayrıca her ülke özelinde çok yönlü ekonomik gelişimi, uzun vadeli satın alma anlaşmalarını ve emtia fiyatlarının istikrarını incelemesi kararlaştırılmıştır.¹³ 7 Haziran günü NATO devlet temsilcileri arasında yapılan toplantıda ülkeler Pineau Planı üzerindeki görüşlerini bildirmiş, Türkiye Temsilcisi Mehmet Ali Tiney de söz alanlardan olmuştur. Tiney, teknik komitenin NATO üyesi ülkeler arasında ekonomik iş birliğinin metotlarını güçlendirme konusunda konseye önerilerde bulunması gerektiğini bildirmiş, komitenin Pineau Planı'na ek olarak daha genel konularda sorular sorması gerektiğini ifade etmiştir.¹⁴ Tiney, Pineau Planı'na sıcak bakmakla birlikte konseyin önceliğinin NATO ülkeleri arasındaki ekonomik iş birliğini güçlendirmek olması gerektiğini vurgulamıştır.

¹⁰ North Atlantic Council, **Record of Meeting**, Referans Kodu: C-R (56) 22, 5 Mayıs 1956, s. 8.

¹¹ North Atlantic Council, **Record of Meeting**, Referans Kodu: C-R (56) 24, 14 Mayıs 1956, s. 7.

¹² North Atlantic Council, **Record of Meeting**, Referans Kodu: C-R (56) 26, 28 Mayıs 1956, s. 6.

¹³ North Atlantic Council, **Examination of Certain Matters Arising from the Pineau Plan Related to Aid to Underdeveloped Areas-Draft Terms of Reference of a Committee of Technical Advisers United States Comments**, Referans Kodu: C-M (56) 76, 7 Haziran 1956, s. 2.

¹⁴ North Atlantic Council, **Record of Meeting**, Referans Kodu: C-R (56) 29, 8 Haziran 1956, s. 10, 11.

Başlangıçta Fransa tarafından ortaya atılan ve az gelişmiş ülkelere ekonomik yardım anlamına gelen Pineau Planı süreç içerisinde NATO Konseyi'nde ülkeler tarafından sıklıkla tartışılan konulardan olmuştur. Her ülke planın incelenmesi yönündeki fikirlerini paylaştıktan sonra 15 Haziran 1956 tarihli konseyde Pineau Planı'ndan kaynaklı ortaya çıkan konuları incelemek için bir komite oluşturulması fikri gündeme gelmiştir. Teknik Danışmanlar Komitesi adı ile meydana getirilecek komitenin referans alacağı şartlar taslak şeklinde hazırlanmıştır. Buna göre komite, Pineau Planı'nda ifade edilen fikirlerin ışığında, az gelişmiş ülkelerin gelişim problemleri ve NATO üyesi refah seviyesi yüksek ülkeler arasındaki ilişkiyi kendi görüşleri ile ortaya koyma görevini üstlenmiştir. Komitenin ayrıca, üye ülkelerin plandaki konumunu, ekonomik gelişimin finansmanını, uzun vadeli satın alma anlaşmalarını ve emtiya fiyatlarının istikrarını ele alan bir rapor ile özetlemesi ifade edilmiştir.¹⁵ Bu taslak sonrası 18 Temmuz 1956 tarihinde toplanan NATO Konseyi, Teknik Danışmanlar Komitesi kurulması kararını onaylamıştır. Üye ülkelerin temsilcilerinden teşekkül eden komitenin 23 Temmuz'da ilk toplantısını yapması ve taslakta belirtilen şekli ile çalışmalarını gerçekleştirmesi kabul edilmiştir. Pineau Planı'nın teknik ve ekonomik yönleri üzerinde çalışmalar yapıldıktan sonra sonuçların 1 Kasım 1956 tarihinde paylaşılması üzerinde karara varılmıştır.¹⁶

Teknik Danışmanlar Komitesi, 23 Temmuz 1956 tarihinde ilk toplantısını gerçekleştirmiş, toplantıda İtalyan temsilci M. Cattani oy birliği ile komitenin başkanlığına seçilmiştir. Komitede Türkiye'yi temsilen ise Kuzey Atlantik Daimi Temsilciliği'nde katip olarak görev yapan İlder Türkmen yer almıştır. Komite kurulduktan sonra bir çalışma programı oluşturulmuş, Konseyin yetkisi altında çalışacak olan komitenin, bir yandan az gelişmiş ülkelerdeki ekonomik kalkınma sorunlarını ele alması, diğer yandan da Pineau Planı çerçevesinde NATO üyesi ülkelerin istikrarı ve refahı arasındaki bağlantılar konusunda her üye ülkenin aldığı pozisyonu özetlemek görevini yürüteceği bir kez daha vurgulanmıştır.¹⁷ Bu toplantı sonrası komitenin almış olduğu kararlar üzerine uluslararası personeller tarafından çalışma programına uygun olarak bir rapor hazırlanmıştır.

¹⁵ North Atlantic Council, **Proposed Terms of Reference of A Committee of Technical Advisers to Examine Certain Matters Arising from the Pineau Plan Related to Aid to Under-Developed Areas**, Referans Kodu: C-M (56) 79, 15 Haziran 1956, s. 2.

¹⁶ North Atlantic Council, **Terms of Reference and Date of First Meeting**, Referans Kodu: AC/110-D/1, 15 Temmuz 1956, s. 1, 2., North Atlantic Council, **Record of Meeting**, Referans Kodu: C-R (56) 38, 17 Temmuz 1956, s. 6.

¹⁷ North Atlantic Council, **Meeting 23rd July 1956**, Referans Kodu: AC/110-R/1, 27 Temmuz 1956, s. 2.

Raporda az gelişmiş ülkelerin sorunlarının son yıllarda genellikle Birleşmiş Milletler ve çeşitli organizasyonlar tarafından ele alındığı, konuya ekonomik değil de çoğunlukla insani bir bakış açısı ile yaklaşıldığı vurgulanmıştır. Dünya nüfusunun yaklaşık üçte ikisinin az gelişmiş bölgelerde yaşadığının belirtildiği raporda bu tür ülkelerde gıda tüketiminin az, kişi başı gelirin düşük, hastalıkların yaygın ve yatırımların kıt olduğu ifade edilmiştir. II. Dünya Savaşı sonrası süreçte bazı az gelişmiş ülkelerin hızlı bir ekonomik kalkınma ve sanayileşme hamlesi başlattığı, bu durumun NATO'da yer alan kimi ülkeler tarafından desteklendiği belirtilmiştir. Az gelişmiş ülkelerin kalkınma hamleleri ise Kolombo Planı, Birleşmiş Milletler teknik yardım programları, Yeniden Yapılandırma ve Geliştirme İçin Uluslararası Banka gibi kuruluşların çalışmaları tarafından desteklendiği bildirilmiştir. Raporda ayrıca savaş sonrası ABD tarafından Avrupa kıtasına yapılan yardımların, Avrupa'nın gelişimine ek olarak onların deniz aşırı topraklarına da katkı sağladığı vurgulanmıştır. Kalkınmanın sağlanabilmesi için NATO ülkelerinin milli gelirin %1'i gibi çok küçük bir miktarın önemli bir katkı sağlayacağını belirtildiği raporda, az gelişmiş ülkelerin gelişim sürecinin, gelişmiş ülkeleri uzun vadede hem olumlu hem de olumsuz yönlerden etkileyeceği ön plana çıkarılmıştır. Raporun son kısmında da Afrika, Ortadoğu, Asya ve Pasifik bölgelerindeki az gelişmiş ülkelerin listesi verilmiştir.¹⁸ Böylece komite tarafından, planın uygulanması durumundan neler getirebileceği noktasında etraflıca bir rapor oluşturulduğu görülmüştür.

Fransa tarafından ortaya atılan planın değerlendirildiği bir sonraki NATO toplantısı da 24 Eylül 1956 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Ekonomik kalkınma için bir ajans kurulması fikrinin tartışıldığı toplantıda, konuya daha akılcı çözümler üretilebilmesi için daha geniş bakış açılarına sahip farklı fikirlerin alınmasının yerinde olacağı tespiti yapılmıştır.¹⁹ Bu doğrultuda aralarında Türkiye'nin de bulunduğu bazı ülkeler Pineau Planı üzerine yapmış oldukları yorumları bir rapor halinde aktarmışlardır. “*Teknik Danışmanlar Komitesi, Türkiye'nin Pineau Planı İle İlgili Yorumları*” başlığını taşıyan raporda Türkiye, Pineau Planı'nın temel fikirlerini desteklediği mahiyetindeki ifadeler ile yorumuna başlamış, az gelişmiş ülkelere yapılacak her türlü ekonomik ve sosyal yardımın Atlantik İttifakı'nın ana hedeflerinden biri olan dünya barışını ve istikrarını

¹⁸ North Atlantic Council, **Nato and The Under-Developed Countries**, Referans Kodu: AC/110-D/4, 22 Eylül 1956, s. 2-7. NATO belgelerinde yer alan az gelişmiş ülkeler listesi için bakınız Ek 2.

¹⁹ North Atlantic Council, **Meeting 24th September 1956**, Referans Kodu: AC/110-R/2, 2 Ekim 1956, s. 9.

güçlendirmeye yardımcı olacağını ifade etmiştir. Pineau Planı'nın altında yatan temel fikirleri bu şekilde onaylayan Türk makamları, öngörülen ortak eylemin kapsamı konusunda hala bazı şüphelere sahip olduğunu aktararak plana karşı çekincelerini ortaya koymuştur. Buna göre Türkiye, az gelişmiş ülkelere yardım edilmeden önce NATO'nun üyeleri arasındaki ekonomik koordinasyonun iyileştirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Türkiye ayrıca az gelişmiş ülkeler ile NATO ülkeleri arasındaki ekonomik ve sosyal yapıyı geliştirmenin gerekliliğini dile getirmiştir. Türkiye, NATO'ya üye ülkeler arasındaki yardımlaşmanın geliştirilmesi konusunun, Teknik Danışmanlar Komitesi'nin görev tanımının herhangi bir yerinde olmadığına dikkat çekerek; er ya da geç NATO ülkeleri arasındaki siyasi ve askeri dayanışmanın, ekonomik dayanışma açısından da gerçekleşmesi gerekliliğinin kavranacağını bildirmiştir. Böylece Türkiye 1949 yılında imzalanan Kuzey Atlantik Antlaşması'nın 2. maddesinde yer alan, ittifaka üye ülkeler arasındaki ekonomik iş birliğinin geliştirilmesi konusunun ön plana çıkarılması gerekliliği üzerinde durarak NATO'dan iktisadi beklentilerini plana sunduğu görüş aracılığıyla dile getirmiştir. Türkiye bu görüşlerine ek olarak, Pineau Planı üzerinde dört maddelik bir rapor hazırlamış olup şu şekildedir:²⁰

“...Türk makamlarının Pineau Planının çeşitli ekonomik ve teknik yönlerine ilişkin konumu şöyledir:

1. Aslında aynı alanda faaliyet gösteren ulusal ve uluslararası mevcut kuruluşlar bunu yapmaya devam etmelidir. Pineau Planı'nda öngörüldüğü gibi yeni bir ajansın oluşturulması, bu yardımı ekonomik kalkınmanın daha geniş alanlarına yaymanın bir aracı olarak yetkililerimiz tarafından onaylanmaktadır.

2. Türk makamları, Pineau Planı kapsamında gereken çalışmalar takviminin kamu yatırımlarıyla sınırlı kalmaması, aynı zamanda bu tür ülkelerin ödemeler dengesi zorluklarını iyileştirmeyi amaçlayan kalkınma programlarını da içermesi gerektiğine inanmaktadır.

3. Fazla ürünlerin satın alınması sorunu, prensipte Türk makamları tarafından kabul edilebilir. Bu konudaki endişemiz,

²⁰ North Atlantic Council, **Comments By Turkey on The Pineau-Plan**, Referans Kodu: AC/110-D/6, 22 Ekim 1956, s. 1, 2., United Nations, **Treaty Series**, Secretariat of the United Nations, C 34, 1949, s. 246.

Türkiye gibi üretim kapasitelerindeki hızlı gelişmeler sonucunda ithalat ve ihracat gereksinimlerinin sürekli ve hızlı bir genişleme gösterdiği ülkelerde uzun vadeli sözleşmelerle yapılacak bu tür alımların pazarlama koşullarını bozabilecek olmasıdır. Bu nedenle, bu soruyu incelemeye ve kendi ekonomilerimizi tehlikeye atmadan az gelişmiş ülkelere faydalı olacak bir yöntem bulmaya hazır olmamıza rağmen, Türk yetkililerin görüşüne göre bu uzun vadeli fazla alımların etkisi bazı NATO ülkelerinin ekonomilerine zarar verecektir.

4. Dünya fiyatlarının istikrara kavuşması yeni bir soru değil. Bu sorun, geçmişte bir dizi uluslararası konferansta ele alınmıştı. NATO'nun, daha istikrarlı bir dünya pazarı oluşturmaya yardımcı olabileceğinden, bu tür faaliyetlere tam destek vermesi gerektiğine inanıyoruz."²¹

Genel bağlamda Türkiye, Pineau Planı'nı ekonomik kalkınmanın yayılabilmesi için onayladığını ve yatırımların sadece kamuya dönük değil, ödemeler dengesi sağlayacak yönlerin de plana eklenebileceğini ifade etmiştir. Ayrıca Türk makamları, plan içerisinde geçen, az gelişmiş ülkelerin fazla ürünlerinin satın alınması durumunun ortaya çıkarabileceği temel sorunlara vurgu yapmıştır. Öyle ki bu durumun NATO ülkelerinin iç ekonomik dengelerine zarar verebileceği ihtimalini dillendirmiştir. Zira Türkiye az gelişmiş ülkelerin üretim fazlası ürünlerinin alınması konusunun, Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerin ithalat ve ihracat dengesini bozabileceği endişesi de taşımıştır. Son olarak Türkiye, tüm dünyanın istikrar ve refahı için bu tür planları desteklediğini vurgulamıştır. Türkiye'nin yansıttığı görüş genel itibarıyla plan lehine olsa da sonradan ortaya çıkabilecek sorunları dile getirmesi ön görülü bir dış politika izlendiğini göstermiştir. Zira ilerleyen aşamalarda planın nasıl neticelendiği dikkate alınacak olursa, Türkiye'nin plana karşı tutumu uluslararası konjonktürü okuma başarısı olarak değerlendirilebilir.

NATO üyesi ülkelerin hükümetleri, Pineau Planı'nın temel amacına, yani daha az gelişmiş ülkelerin ekonomik kalkınmasını teşvik etmeye olumlu yaklaşmışlardır. Genel olarak üye ülkeler dünyanın geniş bölgelerinin ekonomik az gelişmişliğinin yarattığı sorunlara ve Sovyet propagandasıyla mücadele zorunluluğuna dikkat çekmek için planı bir fırsat sağlama olarak

²¹ North Atlantic Council, **Comments By Turkey on The Pineau-Plan**, Referans Kodu: AC/110-D/6, 22 Ekim 1956, s. 1, 2. Türkiye'nin Pineau Planı yorumu için bakınız Ek 3.

yorumlamışlardır. Ayrıca Plan özelinde bazı noktada çekinceler de dile getirilmiş olup, bunlar dört başlık altında toplanmıştır. Buna göre dikkat çekilen birinci nokta; ihtiyaçların envanterinin çıkarılması yönünde olmuş, bu sayede ulusal ekonomik kalkınma planları ve yardım programları oluşturulmasına ve koordinasyonun meydana getirilmesine kolaylık sağlayacağı dile getirilmiştir. İkinci olarak bir sermaye yardım fonu ile az gelişmiş ülkelere yardım sağlanması gerekliliği ifade edilmiştir. Üçüncü dikkat çekilen nokta teknik yardım konusu olmuş, az gelişmiş ülkelere kapsamlı klinik yardım sağlanması önerilmiştir. Dördüncü ve son öneri ise uluslararası emtia piyasalarını istikrara kavuşturmaya ve dünya kalkınmasının çıkarları doğrultusunda artıkları alıp satmaya çalışacak bir ticari acentenin kurulması şeklinde olmuştur.²²

Pineau Planı'nın değerlendirilmesi için oluşturulan komitenin 1 Kasım 1956 tarihine kadar NATO Konseyi'ne nihai raporunu vermesi gerekmiş ancak komite, ülkelerin plan özelindeki sorularına cevap verdiği için rapor gecikmiştir.²³ Pineau Planı için oluşturulan Teknik Danışmanlar Komitesi, sonuç raporunu 18 Aralık 1956 tarihinde NATO Konseyi'ne sunmuştur. Raporun girişinde Teknik Danışmanlar Komitesi'nin 4-5 Mayıs 1956 tarihli bakanlar toplantısının nihai tebliğinde atıfta bulunulan bir karara göre kurulduğu ve 18 Temmuz 1956'da NATO Konseyi'nin, komitenin görev tanımını onayladığı ifade edilmiştir. NATO Konseyi tarafından komiteye aşağıdaki talimatların verildiği ve raporun bu talimatlar doğrultusunda oluşturulduğu bildirilmiştir:

- Pineau Planı'nda ifade edilen fikirlerin ışığında ve gerekli ilave açıklamalar alındıktan sonra, üye ülke tarafından alınan pozisyonun ve ileri sürülen görüşlerin özetlenmesi,

- Bir yanda az gelişmiş ülkelerdeki yaşam standartlarını iyileştirme ve ekonomik kalkınmayı teşvik etme ihtiyacı ile diğer yanda Kuzey Atlantik Antlaşması Teşkilatı üye ülkelerinin istikrarı ve refahı arasındaki ilişki hakkında araştırma yapılması.

²² North Atlantic Council, **Draft Report to The Council on The Pineau Plan for Aid to Underdeveloped Countries**, Referans Kodu: AC/110-D/16, 26 Kasım 1956, s. 11, 12.

²³ North Atlantic Council, **Record of Meeting**, Referans Kodu: C-R (56) 57, 5 Kasım 1956, s. 7.

Komite başkanı M. Cattani tarafından imzalanan nihai raporda “*NATO ve Azgelişmiş Ülkeler*” başlığı ile durum değerlendirmesi yapılmış olup maddeler halinde özetle şunlara değinilmiştir:²⁴

- Birleşmiş Milletler ve çeşitli kuruluşların son yıllarda yoksul ülkelerdeki yaşam koşullarının iyileştirilmesine yönelik acil ihtiyacı destekleyen insani argümanlar ele alınmaktadır. Bu bağlamda, NATO ülkelerinin soruna yönelik benimseyebilecekleri politikayla ilgili ekonomik veya diğer argümanlar, OEEC'nin (Avrupa Ekonomik İşbirliği Örgütü) bu sorunlarla bağlantılı bir çalışma yürüttüğü belirtilmektedir. OEEC Konseyi'nin bakanlar düzeyindeki ilgili direktifleri aşağıdaki gibidir; örgüt, bilgi alışverişi yoluyla, üye ve ilişkili ülkelerin dünyanın daha az gelişmiş bölgelerinde yapıcı ekonomik kalkınma hedefine ne ölçüde ve hangi yöntemlerle katkıda bulunduğunu araştırmalıdır. Örgütün uygun organları, bu çalışmanın ışığında, üye ülkelerin çabalarını koordine etmek için yararlı bir şekilde yapabilecekleri bir eylem olup olmadığını değerlendirmeli ve konseye rapor etmelidir.

- Konuyla ilgili mevcut raporlar genellikle bazı güvenilir istatistiksel verilere dayanmaktadır, ancak ortaya çıkan genel tablo, azgelişmiş ülkelerin ne tür sorunlarla karşı karşıya olduğunu göstermektedir. Dünya nüfusunun yaklaşık üçte ikisi, çoğu ortalama gıda tüketiminin olduğu az gelişmiş bölgelerde yaşıyor. Kişi başına ortalama gelirler, parasal olarak tahmin edilmesi son derece zor olmakla birlikte, gelişmiş ülkelerinkinden birkaç kat daha düşüktür. Nüfusların yaşam beklentisi, gelişmiş ülkelerin yaklaşık yarısı kadardır ve hastalıklar yaygındır. Eğitim standartları çok düşük ve birçok alanda okuma yazma bilmeme yaygındır. Tasarruflar çok küçüktür ve yatırım için mevcut sermaye kıttır. Sanayileşmiş ülkeler ile pek çok az gelişmiş bölgenin yaşam standartları arasındaki fark, aralarındaki ilişkiler sorununu karmaşıktır ve tamamlayıcı olması gereken bir çıkar karşılığına yol açabilir.

- Bazı ülkeler aşırı nüfuslu; diğerleri çok seyrek nüfusludur. Bazıları bağımlı bölgeler olup, bazıları yakın zamanda bağımsızlığını kazanmıştır. Bazılarının da egemen devletler olarak uzun gelenekleri vardır. Bazılarının bilinen hiçbir hammadde kaynağı yoktur, diğerleri ise zengin ve kullanılmamış rezervlere sahiptir ve birkaçı, kendi kalkınmalarını finanse edebilmek için mineral ve petrol çıkarımından şimdiden büyük gelirler elde

²⁴ North Atlantic Council, **Report on The Pineau Plan For Aid to Underdeveloped Countries**, Referans Kodu: C-M (56) 142, 18 Aralık 1956, s. 4-22.

etmektedir. Bazıları çevrece şanslı, bazıları ise elverişsiz coğrafi ve iklim koşullarından dolayı yetersizdir. Bazıları hali hazırda mevcut kalkınma sermayesini sağlam projelere kanalize etmelerini sağlayan idari mekanizmaya sahipken, diğerlerinin herhangi bir kalkınma çabasını organize edebilecek hükümetleri dahi yoktur. Bazıları özel yabancı sermaye için nispeten çekicidir, bazıları ise değil.

- Dışarıdan sermaye girişlerinin ekonomik kalkınmaya sınırlı faydası olacaktır. Kalkınmanın ekonomik sorunlarının çözümü için ülkelerden bazılarında daha iyi bir ortam yaratma ihtiyacı vardır.

- Az gelişmiş ülkelerin teşvik edilmesinin bir yönü de sermayeyi kullanmak için teknik bilgi, teknik yardımdır. Gelişmiş ülkeler bu konuda geniş bir bilimsel birikime sahiptirler. Özellikle tarımsal alan verimliliğinde hızlı artış, oldukça basit ve ucuz teknolojilerin kullanılmasıyla elde edilebilir.

- NATO ülkelerinin ekonomik geleceğine etkisi de ele alınmıştır. Özellikle gelişmiş ülkelerin dahi yeni gelişmelerden etkilenebileceği ve onlar için de dezavantajlı bir durumun oluşabileceği bildirilmiştir. Zira hali hazırda bazı NATO üyelerinin Asya'daki gelişmelerden dolayı dünya rekabetinden kaynaklı tekstil alanında birtakım zorluklar ile karşılaştığı ifade edilmiştir. Ancak NATO'nun gelişmiş ülkelerinin artan rekabete uyum sağlamasının zorunlu olduğu aktarılmıştır. Genel olarak azgelişmiş ülkelerin ekonomik büyümesi uzun vadede gelişmiş ülkelerin ekonomileri üzerinde olumlu etkiler oluşturacağı ifade edilmiştir. Az gelişmiş bölgelere destek verilmesinin en nihayetinde NATO ülkelerinin çıkarına olabileceği, gelişmiş ülkelerin endüstrileri için gerekli olan birçok hammadde kaynağının bulunduğu az gelişmiş ülkelerin gelişiminin, gelişmiş ülkelerin endüstrilerine katkılar sağlayabileceği raporda bildirilmiştir.²⁵

Teknik Danışmanlar Komitesi raporunun, "*Pineau Planı Üzerine Hükümetlerin Yorumlarının Özeti*" başlıklı kısmında tüm NATO üyesi ülkelerin genel kanısına yer verilmiştir. Buna göre tüm üye ülkelerin Pineau Planı'nın az gelişmiş ülkelere destek verilmesi düşüncesine olumlu baktığı bildirilmiştir. Bunun yanında az gelişmiş ülkelerin üzerindeki Sovyetler Birliği propagandalarına da dikkat çekmek için Pineau Planı'nın iyi bir fırsat olduğu aktarılmış, ayrıca devletlerden gelen yorumlar dört ayrı başlık altında

²⁵ North Atlantic Council, **Report on The Pineau Plan For Aid to Underdeveloped Countries**, Referans Kodu: C-M (56) 142, 18 Aralık 1956, s. 4-22.

gruplanmış olup şu şekildedir: Çabaların ve ihtiyaçların envanterinin çıkarılması, bir sermaye yardım fonu kurulması, teknik destek sağlanması ve ticari bir ajansın oluşturulması.²⁶

Pineau Planı ile ilgili tartışmalar NATO Konseyi'nin 18 Ocak 1957 tarihinde gerçekleştirilen toplantısında devam etmiş ve Teknik Danışmanlar Komitesi raporu görüşülmüştür. Bu görüşmede Konsey Başkanı Lord Ismay, Komite Başkanı M. Cattani başkanlığındaki danışmanların, konseyin talimatı ile az gelişmiş ülkelere yardım için Pineau Planı'nı incelediğini ve özetle şu sonuçlara varıldığını bildirmiştir: Fransız Hükümeti tarafından yapılan bu önerinin, üye ülkeler tarafından memnuniyetle karşılandığını ancak öncelik olarak Birleşmiş Milletler Ekonomik Kalkınma Özel Fonu'na "*Special United Nations Fund for Economic Development*" (SUNFED) destek verilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Zira daha önce Birleşmiş Milletler bünyesinde meydana getirilen bu fon, geliri düşük ve gelişmekte olan ülkelere ekonomik olarak kalkınma katkısı sağlamak için kurulmuştur.²⁷ Ocak 1957'de komite, görev ve sorumluluklarının devredildiği Ekonomik Komite'nin oluşturulmasının ardından dağıtılmıştır. Böylece Mayıs 1956'da başlayan plan özelindeki tartışma ve görüş bildirme durumu yaklaşık 8 ay sürmüş, 1957 yılının başında ise sona ermiştir.

²⁶ North Atlantic Council, **Report on The Pineau Plan For Aid to Underdeveloped Countries**, Referans Kodu: C-M (56) 142, 18 Aralık 1956, s. 11-12.

²⁷ North Atlantic Council, **Record of Meeting**, Referans Kodu: C-R (57) 3, 18 Ocak 1957, s. 4.

SUNFED hakkında ayrıntılı bilgi için ayrıca bakınız: United Nations, **Report on a Special United Nations Fund for Economic Development**, United Nations Department Of Economic Affairs, United Nations Publication, New York, 1953.

SONUÇ

Türkiye'nin ortaya koyduğu argümanlar, planın geleceği konusunda belirleyici argümanlar olmuş ve özellikle bahsedilen noktalar planın hayata geçirilmemesindeki sebeplere benzer sebepler olarak ön plana çıkmıştır. Türkiye planı tümüyle reddetmese de NATO'nun dünya üzerindeki diğer devletlerin ekonomik sorunlarından ziyade üye ülkelerin ekonomik sorunları ile ilgilenmeye öncelik vermesi konusunu dile getiren yegane ülke olmuştur. Zira Türkiye'nin o dönem içerisinde bulunduğu mevcut ekonomik durumunda yaşadığı birtakım zorluklar, konuya bu şekilde yaklaşmasına zemin hazırlamıştır. 1956 yılında NATO üyesi olan 15 ülke²⁸ içerisinde Türkiye'nin ekonomik bakımdan en geride ülkelerden biri konumunda yer alıyor olması da plana karşı mesafeli bir duruş sergilemesine sebebiyet vermiştir. Teknik Danışmanlar Komitesi tarafından sunulan raporun bir bölümünde, Pineau Planı'nın uygulanması durumunda NATO ülkelerine yapabileceği etkilere değinilmiş, bu çerçevede bazı dezavantajlı durumların ortaya çıkabileceği kabul edilmiştir. Türkiye'nin tezlerine de uygun bu görüşün raporda yer almasına rağmen, NATO'nun gelişmiş ülkelerinin bu dezavantajları avantaja çevirebileceği kaydedilmiştir. Bu durum ittifaka üye ülkelerin büyük bölümünün gelişmiş ülkeler olmasından dolayı plana kendi pencerelerinden bakarak bir genelleme yapmaları olarak görülebilir. Çünkü o süreçte ittifak içerisinde yer alan ülkelerden sadece Türkiye ve Yunanistan gelişmekte olan ülke olarak değerlendirilebilecek bir konumda olup, diğer üye ülkeler gelişmiş statüde ülkelerdir. Bahsi geçen süreçte NATO bünyesinde ekonomik istikrarını henüz daha sağlayamamış birkaç ülkeden biri olmasından dolayı Türkiye, üye ülkeler arasında iş birliğinin arttırılması yönünde plandaki eksikliği vurgulayan tek ülke olarak dikkat çekmiştir. Diğer taraftan Türkiye, Fransa'nın ortaya attığı planı uluslararası ilişkilerde nezaketli yaklaşım çerçevesinde doğrudan ret cevabı vermeyerek olumlu dil ile değerlendirmiş ancak NATO ülkelerinin mevcut ekonomik sorunları devam ederken Pineau Planı'nın öncelikli konuma geçmesine de sıcak bakmadığını resmi görüşlerini ortaya koyarak belli etmiştir. Netice itibari ile NATO Konseyi de az gelişmiş ülkelerin üzerindeki Sovyetler Birliği propagandasına karşı Pineau Planı'nın iyi bir fırsat olduğunu ancak, Birleşmiş Milletler bünyesinde az gelişmiş ülkelere destek için hali hazırda bir yapının bulunduğunu vurgulamıştır. Yani NATO Konseyi, Türkiye'nin

²⁸ NATO üyesi ülkeler için ayrıca bakınız: North Atlantic Treaty Organization, **NATO Member Countries**, Erişim Adresi: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_52044.htm Erişim Tarihi: 19.07.2023.

plan üzerindeki tezlerini doğrudan olmasa da dolaylı olarak kabul etmiş ve hayata geçirme gerekliliği görmemiştir.

Başka bir bakış açısı ile Türkiye NATO'dan yalnızca savunma ve siyasi yönlerde ortaklık değil, aynı zamanda ekonomik olarak da beklentilerinin olduğunu plan özelinde sunduğu görüşler ile dile getirmiştir. NATO üyesi ülkelerin, Gayri Safi Yurtiçi Hasıllarının (GSYİH) belirli bir miktarını savunma harcamalarına kullanmaları taahhüdünde bulunduğu göz önünde tutulacak olursa, Türkiye'nin bu beklentisi gerçekçi bir beklenti olarak değerlendirilebilir. Zira NATO üyesi ülkelerin ekonomik olarak güçlü olması savunma harcamalarının daha da artmasına olanak sağlayacağı için, ekonomik istikrarın NATO'nun askeri yönden de güçlenmesi anlamına geleceği yadsınamaz bir gerçektir.

KAYNAKÇA

Arşiv Belgeleri

North Atlantic Council, **Comments By Turkey on The Pineau-Plan**, Referans Kodu: AC/110-D/6, 22 Ekim 1956.

North Atlantic Council, **Draft Report to The Council on The Pineau Plan for Aid to Underdeveloped Countries**, Referans Kodu: AC/110-D/16, 26 Kasım 1956.

North Atlantic Council, **Examination of Certain Matters Arising from the Pineau Plan Related to Aid to Underdeveloped Areas-Draft Terms of Reference of a Committee of Technical Advisers United States Comments**, Referans Kodu: C-M (56) 76, 7 Haziran 1956.

North Atlantic Council, **Meeting 23rd July 1956**, Referans Kodu: AC/110-R/1, 27 Temmuz 1956.

North Atlantic Council, **Meeting 24th September 1956**, Referans Kodu: AC/110-R/2, 2 Ekim 1956.

North Atlantic Council, **Nato and The Under-Developed Countries**, Referans Kodu: AC/110-D/4, 22 Eylül 1956.

North Atlantic Council, **Proposed Terms of Reference of A Committee of Technical Advisers to Examine Certain Matters Arising from the Pineau Plan Related to Aid to Under-Developed Areas**, Referans Kodu: C-M (56)79, 15 Haziran 1956.

North Atlantic Council, **Record of Meeting**, Referans Kodu: C-R (56) 21, 4 Mayıs 1956.

North Atlantic Council, **Record of Meeting**, Referans Kodu: C-R (56) 22, 5 Mayıs 1956.

North Atlantic Council, **Record of Meeting**, Referans Kodu: C-R (56) 24, 14 Mayıs 1956.

North Atlantic Council, **Record of Meeting**, Referans Kodu: C-R (56) 26, 28 Mayıs 1956.

North Atlantic Council, **Record of Meeting**, Referans Kodu: C-R (56) 29, 8 Haziran 1956.

North Atlantic Council, **Record of Meeting**, Referans Kodu: C-R (56)
38, 17 Temmuz 1956.

North Atlantic Council, **Record of Meeting**, Referans Kodu: C-R (56)
57, 5 Kasım 1956.

North Atlantic Council, **Record of Meeting**, Referans Kodu: C-R (57)
3, 18 Ocak 1957.

North Atlantic Council, **Report on The Pineau Plan For Aid to
Underdeveloped Countries**, Referans Kodu: C-M (56) 142, 18 Aralık 1956.

North Atlantic Council, **Resolution Sur L'accession De La Grece Et
De La Turquie Au Traite De L'atlantique Nord**, Referans Kodu: C/7-
D/23-Definitif, 29 Ekim 1951.

North Atlantic Council, **Terms of Reference and Date of First
Meeting**, Referans Kodu: AC/110-D/1, 15 Temmuz 1956.

Tetkik Eserler ve Diğer Kaynaklar

Alcakaptan, Aydın, **Atlantik İttifakı**, Türk Atlantik Antlaşması Derneği
Yayını, Ankara, 1986.

Erdoğan, Hikmet, **Avrupa'nın Geleceğinde Türkiye'nin Önemi ve
NATO İttifakı**, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul, 2004.

Göktepe, Cihat ve Seydi, Süleyman, "Soğuk Savaş Başlangıcında Türk
Dış Politikası", **Bilig**, S 72, 2015, s. 197-222.

Ismay, Lord, **NATO The First Five Years 1949-1954**, North Atlantic
Treaty Organization, Paris, 1954.

Kesgin, Serdar, **NATO-Rusya İlişkileri**, Ankara Üniversitesi Basımevi,
Ankara, 2009.

NATO El Kitabı, NATO Enformasyon Servisi, Brüksel, 1972, s. 31.

North Atlantic Treaty Organization, **NATO Member Countries**, Erişim
Adresi: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_52044.htm Erişim Tarihi:
19.07.2023.

Saray, Mehmet, **Sovyet Tehdidi Karşısında Türkiye'nin NATO'ya
Girişi: III. Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ın Hatıraları ve Belgeleri**,
Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara, 2000.

Sarıncay, Yusuf, **Türkiye'nin Batı İttifakına Yönelişi ve NATO'ya Girişi (1939-1952)**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1988, s. 53-68.

Shea, Jamie, **What Can We Learn Today from The “Three Wise Men”?** NATO Review, 2016, Erişim Adresi: <https://www.nato.int/docu/review/articles/2016/12/05/what-can-we-learn-today-from-the-three-wise-men/index.html> Erişim Tarihi: 18.07.2023.

United Nations, **Report on a Special United Nations Fund for Economic Development**, United Nations Department Of Economic Affairs, United Nations Publication, New York, 1953.

United Nations, **Treaty Series**, Secretariat of the United Nations, C 34, 1949.

TÜRK DIŞ POLİTİKASINDA NATO'YA KATKI SAĞLAMA SÜREÇLERİNİN PİNEAU
PLANI ÜZERİNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

Ekler

Ek:1²⁹ Fransa'nın az gelişmiş ülkelere yardım için komite kurulması
teklifi

PROPOSAL BY FRANCE FOR THE CREATION OF AN AGENCY
FOR WORLD ECONOMIC DEVELOPMENT

The Agency might consist of:

- (a) A Steering Committee responsible to the United Nations comprising, in addition to the leading donor countries, representatives of the receiving countries. The principal function of this Committee would be to ensure, having regard for requirements, the best possible use of the available resources and the co-ordination of efforts.
- (b) An Office of Statistics, which would consolidate all the efforts made or to be made for the benefit of under-developed countries. Participating countries and organizations would be required to supply this Office with all the necessary data.
- (c) A Bank or Fund which could receive credits to be handed over to WURO and sub-marked for the various forms of assistance provided by the United Nations, close co-operation being maintained between the new Agency, the International Bank and the International Finance Corporation.
- The Bank would collect the contributions of member states, and, in accordance with the information supplied by the Office of Statistics, would record the efforts, direct or indirect, accomplished by each country (e.g. triangular aid) towards the joint undertaking.
- It would grant Aid in the forms the Steering Committee considered most suitable:
- Long, medium and short-term loans with or without interest;
 - helping with the payment of the interest charged on loans granted by other agencies;
 - financing the operations of the Trading Corporation (below);
 - grants and relief funds to meet any urgent emergency requirements.
- (d) A Trading Corporation responsible for the purchase and re-sale of the surplus products of receiving countries, and whose role should be defined with a view to stabilising raw material prices.
- (e) A Technical Institute comprising:
- A technical assistance section,
 - A study, research and sales promotion section.
- The cost of operating this Institute would fall to the Bank, which would draw the necessary amounts from the sums contributed by the member states.

-21-

NATO SECRET

-22-

NATO SECRET
Reference to
C-R(56)21

Every year, the Steering Committee of the Agency would submit to the United Nations Social and Economic Council a consolidated Report on the activities of the various bodies mentioned above.

DECLASSIFIED - PUBLIC DISCLOSURE / DECLASSIFIÉ - MISE EN LECTURE PUBLIQUE

DECLASSIFIED - PUBLIC DISCLOSURE / DECLASSIFIÉ - MISE EN LECTURE PUBLIQUE

²⁹ North Atlantic Council, **Record of Meeting**, Referans Kodu: C-R (56) 21, 4 Mayıs 1956, s. 21, 22.

Ek: 2³⁰ NATO belgelerinde yer alan az gelişmiş ülkeler listesi

-7- BAŞLIĞI KONFERANS
ANEX 10
AC/110-D/4

LIST OF UNDERDEVELOPED COUNTRIES

The following list is that referred to in several UN publications as "the UN list of underdeveloped countries".

Source: "Expanded Programme for Technical Assistance Programme 1956, Annex II" - E/TAC/L.66.

Territories considered as "overseas territories" of member countries are identified by letters in brackets, i.e.:

(UK) = territory having constitutional or administrative links with the United Kingdom.
(Fr.) = ditto with France
(B.) = ditto with Belgium
(N.) = ditto with Netherlands
(P.) = ditto with Portugal
(I.) = ditto with Italy
(US) = ditto with the United States

SOUTH AND CENTRAL AMERICA (and neighbouring territories)

Argentina	Guatemala
Bahamas (UK)	Haiti
Barbados (UK)	Honduras
Bermuda (UK)	Jamaica and Dependencies (UK)
Bolivia	Leeward Islands (UK)
Brazil	Martinique (Fr.)
British Guiana (UK)	Mexico
British Honduras (UK)	Netherlands Antilles (N.)
Chile	Nicaragua
Colombia	Panama
Costa Rica	Paraguay
Cuba	Peru
Dominican Republic	Puerto Rico (US)
Ecuador	St. Pierre and Miquelon (Fr.)
El Salvador	Surinam (Netherlands Guiana) (N.)
Falkland Islands and Dependencies (UK)	Trinidad and Tobago (UK)
French Guiana (Fr.)	Uruguay
Guyana	Venezuela
Guadeloupe (Fr.)	Windward Islands (UK)

AFRICA (and neighbouring territories)

Algeria (Fr.)	Malta and Gozo (UK)
Angola (P.)	Mauritius and Dependencies (UK)
Basutoland (UK)	Morocco(1) (Fr.)
Botswana (UK)	Morocco(2)
Belgian Congo (B.)	Mozambique (P.)
British Somaliland (UK)	Nigeria (inc. British Cameroons) (UK)
Cape Verde Islands (P.)	Portuguese Guinea (P.)

(1) Former area of French Morocco. This country has been independent since March, 1956.
(2) The remainder of Morocco.

LIST OF CONFIDENTIAL
ANEX 10
AC/110-D/4

-8-

Egypt	Réunion (Fr.)
Ethiopia and Eritrea	Rwanda and Urundi (B.)
Federation of Rhodesia and Nyasaland	St. Helena, Ascension and Tristan da Cunha (UK)
French Cameroons (Fr.)	Sao Tomé and Príncipe (P.)
French Equatorial Africa (Fr.)	Seychelles (UK)
French Somaliland (Fr.)	Sierra Leone (UK)
Gambia (UK)	Somaliand (I.)
Gibraltar (UK)	Spanish Guinea
Gold Coast (inc. British Togoland) (UK)	Swedish Sahara (Rio de Oro)
Kenya (UK)	Sudan
Liberia	Swaziland (UK)
Libya	Tanzania (UK)
Madagascar, the Comoro Islands and Dependencies (Fr.)	Togo (UK)
	Togo (I.) (Fr.)
	Uganda (UK)
	Zambia and Pamba (UK)

INDO-PACIFIC

Aden (UK)	Jordan
Afghanistan	Lebanon
Cyprus (UK)	Saudi Arabia
Iran	Sri Lanka
Iraq	Yemen
Israel	

ASIA AND PACIFIC

Anglo-French Condominium of New Hebrides (Fr. and UK)	Macao (P.)
British Solomon Islands (UK)	Nepal
Burma	Netherlands New Guinea (N.)
Camodia	New Caledonia and Dependencies (Fr.)
Ceylon	North Borneo (UK)
China (Pormosa)	Pakistan
Federation of Malaya (UK)	Papua and New Guinea
FiJI (UK)	Philippines
French Oceania (Fr.)	Pitcairn Island (UK)
Gilbert and Ellice Islands (UK)	Portuguese Timor (P.)
Hong Kong (UK)	Sarawak (UK)
India	Singapore and Dependencies (UK)
Indonesia	Thailand
Japan	Timor (P.)
Korea	Vietnam
Laos	

1) This country has been independent since March, 1956.

³⁰ North Atlantic Council, Nato and The Under-Developed Countries, Referans Kodu: AC/110-D/4, 22 Eylül 1956, s. 7, 8.

TÜRK DIŞ POLİTİKASINDA NATO'YA KATKI SAĞLAMA SÜREÇLERİNİN PINEAU PLANI ÜZERİNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

Ek: 3¹ Türkiye'nin Pineau Planı yorumu

NORTH ATLANTIC COUNCIL

NATO CONFIDENTIAL
AC/110-D/6

-2-

EXEMPLAIRE
COPY N° 230

ORIGINAL: ENGLISH
23rd October, 1956

NATO CONFIDENTIAL
DOCUMENT
AC/110-D/6

COMMITTEE OF TECHNICAL ADVISERS

COMMENTS BY TURKEY ON THE PINEAU PLAN

The Turkish authorities favour the basic ideas which prompted the French Government to put forward the Pineau Plan. They feel that any assistance extended to under-developed countries in order to further their economic expansion and to improve their social structure would help strengthen world peace and stability which is one of the main targets of the Atlantic Alliance.

While thus endorsing the basic ideas underlying the Pineau Plan, the Turkish authorities have still certain doubts as regards the scope of the envisaged common action. They feel, indeed, that before starting with a world-wide indiscriminatory system of economic help to under-developed countries, NATO ought to tackle the problem of furthering the economic co-ordination between its members and of improving the economic and social structure of the under-developed countries and areas within the Alliance.

The Turkish Delegation is of course, well aware that the terms of reference of this Committee, limit our activities to the Pineau Plan which excludes the consideration of such an assistance to members of the Alliance. It would like, however, to draw the attention of this Committee to the concern of the Turkish authorities to convince the public opinion in the country of the necessity of extending assistance to under-developed countries outside NATO, when there exist within our own Community an urgent need for stricter economic co-operation. It feels therefore, obliged, when commenting on the principles involved in the Pineau Plan to remind the Committee of the basic attitude of the Turkish authorities with regard to this problem and to express the hope that NATO, sooner or later, will realize that the notion aiming at enhancing the economic front of the co-operation within our Community is a necessity dictated by political and military as well as economic considerations.

Having said this, the position of the Turkish authorities on the various economic and technical aspects of the Pineau Plan itself, is as follows.

Existing bodies, national and international, which actually function in the same field, should continue to do so. The creation of a new agency as envisaged in the Pineau Plan is endorsed by our authorities as a means to extend this help in wider fields of economic development.

2. The Turkish authorities believe that the schedule of the efforts required under the Pineau Plan should not be limited to public investments, but should also cover development programmes which aim at improving the balance of payments difficulties of such countries.

3. The question of the purchase of surplus products, is in principle acceptable by the Turkish authorities. Our concern in this matter is that such purchases to be made under long-term contracts might tend to disrupt marketing conditions in such countries as Turkey where as a result of rapid developments in their production capacities, requirements for imports as well as their exports show a constant and fast expansion. For this reason, the impact of these long-term surplus purchases would in the opinion of the Turkish authorities be detrimental to the economies of some of the NATO countries although we are prepared to study this question and find out a method which would be beneficial to the under-developed countries without jeopardising our own economy.

4. The stabilisation of world prices is not a new question. This problem had, in the past, been tackled in a number of international conferences. We believe that NATO should give its full support to such activities, as they might help to bring about a more stable world market.

Palais de Chaillot,
Paris, XVIe.

³¹ North Atlantic Council, Comments By Turkey on The Pineau-Plan, Referans Kodu: AC/110-D/6, 22 Ekim 1956, s. 1, 2.